

ในบรรดาพระราชนิพนธ์หลายประเภทของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว บทละครพูดเป็นพระราชนิพนธ์ประเภทหนึ่งที่เป็นที่ยกย่องในความดีเด่นและรู้จักแพร่หลายเป็นอย่างดีและเรื่องหัวใจนักบวชก็ได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสรให้เป็นยอดของบทละครพูดร้อยแก้ว¹

ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้บทละครพูดพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวหลายเรื่องเป็นแบบเรียนชั้นมัธยมศึกษา เช่น เรื่องจัดการรับเสด็จหัวใจนักบวช และเห็นแก่ลูก คณะละครก็อัญเชิญพระราชนิพนธ์เรื่องต่าง ๆ มาแสดงอยู่เสมอ โดยเฉพาะทางวิทยุโทรทัศน์ และขอคิด ข้อเตือนใจที่กล่าวอ้างกันอยู่ในปัจจุบันหลายข้อก็มาจากพระราชนิพนธ์เหล่านั้นเช่นกัน ทั้งนี้ย่อมแสดงถึงคุณค่าของบทละครพูดในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว นอกเหนือไปจากด้านที่ให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้ชมการแสดงหรือผู้อ่าน

เนื่องจากพระราชนิพนธ์บทละครพูดร้อยแก้วภาษาไทยในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีหลายเรื่องและแบ่งออกได้ เป็น 2 ประเภท คือ

1. บทละครพูดร้อยแก้วภาษาไทยที่ทรงพระราชนิพนธ์ด้วยจินตนาการของพระองค์
2. บทละครพูดร้อยแก้วภาษาไทยที่ทรงแปลหรือแปลงจากบทละครพูดต่างประเทศ ผู้เขียนจึงได้รวบรวมพระราชนิพนธ์บทละครพูดร้อยแก้วภาษาไทยเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยแบ่งตามประเภทดังกล่าว และเห็นความสำคัญในการที่จะศึกษาเฉพาะบทละครพูดที่ทรงพระราชนิพนธ์ด้วยจินตนาการของพระองค์เองในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

¹ รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ก.

1. แก่นเรื่อง
2. ลักษณะตัวละคร
3. บทสนทนา
4. ข้อคิดเห็นที่ปรากฏ
5. ข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรม

ผู้เขียนได้ค้นคว้าเรื่องการแสดงละครพู่ในสมัยแรก และในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวไว้ เพื่อเป็นการ เสนอลักษณะของละครพู่ในสองสมัยโดยสังเขป และเพื่อประกอบการศึกษาเรื่องพระราชนิพนธ์บทละครพู่ร้อยแก้วภาษาไทยที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์จากจินตนาการของพระองค์ ทั้งในปัจจุบันการแสดงละครพู่ยังเป็นที่ยอมรับอยู่ ผู้อ่านจะสามารถเปรียบเทียบลักษณะและบรรยากาศของการแสดงละครพู่ในระยะแรก ๆ กับระยะปัจจุบันได้

อนึ่ง ในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนคงรูปการสะกดและการันต์ในการเขียนชื่อบทละครและชื่อตัวละครไว้ตามต้นฉบับที่ใช้ในการศึกษา เว้นแต่เรื่อง "เจ้าข้า, สารวัต !" จำเป็นต้องใช้อักษร ช แทน ข ซึ่งไม่มีตัวพิมพ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย